

kassen blijven toevertrouwd aan een te klein aantal geneeskundigen „zweiter Güte”, waarvan de kern wordt gevormd door 15 heeren die reeds te Keulen woonden en de overige bij elkander zijn gehaald uit het geheele land. Eén werd kortelings ontslagen wegens bedrog; een ander door de eererechtbank gestraft wegens een vergrijp tegen een 15-jarig meisje op zijn spreekuur; een derde werd door de rechtbank *vrijgesproken* (op grond, dat van een arts met gewone praktijk niet hetzelfde mag worden gevorderd als van een specialist) hoewel een kind was gestorven ten gevolge zijner behandeling — penseeling van een stomatitis met 5 pCt's. nitr. argenti. Ook de kosten van het ziekenfonds zijn hooger dan tijdens de jaren met vrije artsenkeus. Hoewel de ziekenfondsleden niet spoedig klagen, daar het immers een partijleuze geldt, blijkt telkens van ontevredenheid. Eenige groote firma's hebben daarom ondernemingsziekenfondsen opgericht. Indien de jongere artsen, vooral de assistenten, door hun leermeesters krachtig ervan werden teruggehouden, de aantrekkelijke aanbiedingen van Keulen te volgen, zou er een einde kunnen komen aan den onzaligen strijd (*Münch. med. Wochenschr.*).

BESTRIJDING DER KWAKZALVERIJ. — De Deutsche Gesellschaft zur Bekämpfung des Kurpfuscherthums houdt in het LANGENBECK-haus een tentoonstelling en heeft de rijksdagcommissie voor de kwakzalverij-wet uitgenoodigd, deze te komen bezichtigen. De voorzitter der commissie met vijf andere leden, de Ministerialdirector VON JONQUIÈRES van het ministerie van binnenlandsche zaken, de voorzitter van het Reichsgesundheitsamt en Geheimrat FINGER van het Kultusministerium hebben aan de uitnoodiging gevolg gegeven. De voorzitter der vereeniging, dr. SIEFART, gaf den bezoekers de noodige uitleggingen en wees, evenals dr. ALEXANDER uit Breslau, op allerlei voorbeelden, die het ook den leek duidelijk maken, van hoeveel belang het is, de kwakzalverij krachtig tegen te gaan. Wijselijk werd hierbij ook gewezen op tastbare geldelijke nadeelen, bijv. dat de landbouw-Genossenschaft van Silezië in drie jaren tijds aan 114 personen, die door een ongeval waren getroffen en door kwakzalvers waren behandeld, blijvende rente heeft moeten toekennen, welke bij juiste behandeling overbodig zou zijn geweest (*Allg. med. Centralz.*).

EEN HOOGLEERAAR AAN HET WOORD. — Prof. QUINCKE geeft weder een goed voorbeeld van belangstelling in het lot zijner collega's en leerlingen door in een dagblad, de *Schlesische Zeitung*, zijn meening te kennen te geven over de rijksverzekeringswet, de artsen en het publiek, en daarbij krachtig de wenschen van het Leipziger verband te bepleiten. Niet alleen in onze pers, doch in de openbare bladen moeten de mannen van gezag hun stem doen hooren (*Deutsche med. Wochenschr.*). PINKHOF.

INGEZONDEN.

ULCUS JEJUNI NA GASTRO-ENTEROSTOMIE.

In antwoord op de opmerkingen van prof. ROTGANS (zie n°. 8) naar aanleiding van mijn artikel in n°. 5 van dit blad wensch ik het volgende in het midden te brengen. Allereerst de volgende opmerkingen:

1°. Prof. ROTGANS zegt in dit *Tijdschrift* 1909, I. bidz. 1395, overwegende of gebrekkige neutralisatie de naaste oorzaak van het ontstaan der darmzweren zou kunnen zijn, het volgende: „Dan moet de methode van uitvoering der gastro-enterostomie van groot belang zijn. Bij de eindelingsche methode komt de vermenging later tot stand dan bij de zijdelingsche. *Het betrekkelijk hoog contingent (der zweren) der Y-methode schijnt hiervoor te pleiten*”.

2°. KOCHER o. a., een vroegere voorstander dezer methode, heeft met het oog op het veelvuldig voorkomen der darmzweren hierna, deze voor goed-aardige maagafwijkingen voor goed verlaten.

3°. Roux, de uitvinder der Y-methode, heeft deze in het meerendeel der gevallen, voornamelijk bij de goedaardige maagafwijkingen, verlaten.

Ziehier uitspraken gegrond op ervaringen uit de kliniek, die toch zeker met die, welke ik naar aanleiding van de uitkomsten mijner proeven neerschreef, niet in tegenspraak zijn.

Dat in mijn proeven bij de Y-methode steeds zweren optraden en na operaties bij den mensch veel zeldzamer, heeft zijn oorzaak in het feit, dat ik in 4 gevallen met buitengewoon groote waarschijnlijkheid, in 3 gevallen met zekerheid het terugvloeien der duodenaalsappen verhinderde, wat bij menschen na Y-operaties niet altijd het geval is. Prof. ROTGANS geeft dat toe en beroept zich zelfs op KATZENSTEIN. Maar dan moet men zich toch in gemoede afvragen, waarom deze gecompliceerde methode uit te voeren, als men toch niet beletten kan, dat gal en pankreassap in de maag terugvloeien, en het doel van de operatie dus niet bereikt wordt. Alleen in die uitzonderingsgevallen, waar na de operatie geen gal en pankreassap terugvloeien, en het beoogde doel dus bereikt is, zullen bij den mensch zweren optreden, waarschijnlijk even standvastig als bij mijn honden.

Ongerijmd komt het mij voor een zijden draad als de oorzaak van de zweren te willen beschouwen, waar op ongeveer 80 gevallen van zweren, waarvan slechts ongeveer de helft op de gastro-jejunale wond komt, slechts in 3 gevallen (zie dissertate VAN ROOJEN) een draad in de zweer werd gevonden. Bovendien zijn er gevallen waar een zweer vastgesteld werd in den darm, terwijl uit de anastomosewond, die geheel normaal was, een zijden hechting werd verwijderd (geval VAN BATTLE zie VAN ROOJEN). Waar ik bij mijn honden, zelfs meer dan één jaar daarna steeds deze draden gedeeltelijk uitgestooten terugvond, en nooit een ulceratie daar ter plaatse vond, hecht ik dan ook geen waarde aan het verband tusschen zijden draad en zweer. Waar de hulp van WILKIE ingeroepen wordt, is prof. ROTGANS niet gelukkig met het kiezen van een vordediger. Ieder die deze mededeeling nauwkeurig leest, zal met mij tot de slotsom komen, dat men uit deze proeven geen besluiten zal mogen trekken.

Ik zal slechts twee hoofdzaken noemen. Mag men twee, resp. na 7 en 10 dagen nog niet geheel genezen anastomosewonden met den naam van zweren bestempelen? Nergens, noch uit het klinisch verloop, noch uit het microscopisch onderzoek zijn bewijzen te putten, dat wij hier met een voortschrijdend proces te doen hebben, dat men zweer noemt. Nemen wij deze defecten als zweren aan, dan ontstaan er even zoovele gastro-jejunale zweren, als er gastro-enterostomiëen uitgevoerd worden. Bovendien wijs ik er op, dat de proeven van WILKIE geen bewijskracht bezitten, omdat hij dezelfde fout beging als BORSZÉKY, door slechts den pylorus te vernauwen, een fout, die ik

vermeëd door de „Pylorusausschaltung“ te doen. Besluiten uit deze proeven te willen trekken, is dan ook niet gerechtvaardigd.

Prof. ROTGANS kritiseert mijn proeven niet. Hij stelt ze geheel terzijde, omdat de klinische ervaring tot andere uitkomsten zou voeren. Waar ik aantoonde, en hier nog eens herhaalde, dat mijn proeven uitkomsten gaven, die geheel in overeenstemming zijn met klinische waarnemingen, kunnen dan ook door deze terzijdestelling door één der nog slechts weinige aanhangers der Y-methode, mijn vroegere conclusies niet gewijzigd worden.

Utrecht, 4 Maart 1911.

J. EXALTO.

BICARBONAS NATRICUS.

In het door PINKHOF gerefereerde opstel van BINET te Vichy over de meer of mindere gevaarlijkheid van bicarbonas natricus (dit *Tijdschrift*, n°. 8, bldz. 723) is een hoogst belangrijke factor vergeten: de slijmoplossende werking van het genoemde middel. De versterkte slijmafscheiding door het maagslijmvlies heeft in tal van gevallen zocal niet een genezende dan toch een compenseerende werking, doordat de slijmlaag beschuttend werkt tegen de schadelijke invloeden van den te zuren of te groven maaginhoud. Dat daarmee niet gezegd wil zijn, dat in alle gevallen van verhoogde slijmafscheiding aan dien slijmvlies den vrijen loop moet worden gelaten, spreekt wel van zelf. Wel moge uit het gezegde blijken, dat, als ook de slijmafscheiding bij de overwegingen in aanmerking genomen wordt, de vraag: kan het gebruik van bicarbonas natricus den patiënten zonder strenge contrôle (leeghevelen van de maag) worden toegestaan? niet onvoorwaardelijk met ja kan worden beantwoord.

Amsterdam, 2 Maart 1911.

J. SCHRIJVER.

NOG EENS DE SPOORWEGZIEKENFONDSEN.

In een ingezonden stuk in het nummer van het *Tijdschrift* van 25 Febr. jl. wordt door den heer NIEMEYER het door ons ten gunste der spoorwegfondsen gezegde aangevallen. Hij schrijft: „een reglement van een spoorwegziekenfonds in handen te krijgen is mij tot heden niet mogen gelukken“ en verder: „voor zoover mij bekend is, publiceert geen enkel spoorwegziekenfonds een rekening en verantwoording“. Indien hij de moeite had genomen, eens een der artsen van het zieken- en ondersteuningsfonds der staatspoorwegen om uitleening van het reglement te vragen, zeker ware hem dit niet geweigerd. Door hetzelfde fonds wordt jaarlijks een rekening en verantwoording in druk gegeven en een exemplaar daarvan o. a. aan ieder der artsen, die er aan verbonden zijn, toegezonden. Deze stukken zijn geen geheim, want in het door de Ned. maatschappij tot bevordering der geneeskunst uitgegeven rapport over de ziekenfondsen in Nederland is een hoofdstuk gewijd aan de spoorwegfondsen en daar had de heer NIEMEYER al, wat het hem niet is mogen gelukken (ondanks ijverig zoeken?) in handen te krijgen, in extenso kunnen vinden, zoowel de door hem zoo smartelijk gemiste rekening